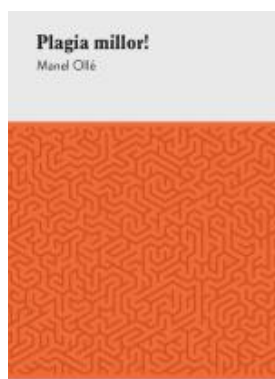

«Plagia millor!», de Manel Ollé

Ollé, Manuel. *Plagia millor!* Barcelona: Periscopi: Escola Bloom, 2022. 171 p. (Biblioteca Dedalus; 1). ISBN 978-84-17339-96-8. 12,50 €.

La laboriosa denominació de l'editorial que ha publicat aquest llibre és significativa de les noves aventures que estan apareixent, on col·laboren empreses diverses, editores o no. Aquest, se'ns avisa, és el primer volum d'una col·lecció que prové dels seminaris de l'Escola Bloom; també se'ns informa que són llibres que «cabem a les butxaques dels abrics» (i de les americanes, segons he comprovat). El llibre no du solapes, i la informació sobre l'autor, Manel Ollé, figura a l'última pàgina; en el món universitari és conegut com a sinòleg (un dels pocs que hi ha al país) però també és poeta, traductor i assagista.

Ollé escriu un assaig i no el text acadèmic que s'esperaria provinent dels esmentats seminaris; el seu tema és el plagi, una qüestió que precisament al món acadèmic provoca justificats atacs d'ira: qui ha hagut de corregir treballs de curs, o avaluar articles que acaben resultant còpies d'altres articles pot donar compte de la indignació que produeix aquesta presa de pèl. Algunes universitats posen a disposició dels professors eines informàtiques per detectar-ho, però el plagiador se les pensa totes i se'n surt més sovint del que voldríem.

A Ollé, però, que possiblement ha estat víctima d'aquests barruts, el plagi universitari no li interessa; més que denunciar-lo, el que vol és, sorprenentment, reivindicar un plagi que sigui «apropiació, palimpsest, transtextualitat, metaliteratura...» (p. 22); el plagi així és mostra d'originalitat, perquè qui és original està «paint la influència» (p. 54); fins i tot d'insubmissió, perquè el plagiador, conscient de les influències que rep, «es rebel·la davant el determinisme literari» (p. 58). El plagi que Ollé reivindica és, tot el contrari, doncs, del «malplagiador tacticista» (p. 58), d'«el plagi cínic i barroer del lladregot de l'antifaç que sap d'on saqueja» (p. 81), de «la depredació simple». Tot plegat pot semblar una broma, una *boutade*, però el que es tracta aquí és una qüestió molt antiga, que un crític va denominar «l'ansietat de la influència» (p. 106), perquè tot autor és conscient que el que ell/a diu ja ho ha dit potser algú abans, i millor, però no pot esquivar la necessitat que té d'expressar-se, de manifestar el que sent de manera intensa. Aquesta perspectiva obliga a reconsiderar obres que han estat mirades amb desconfiança, com són les versions indirectes, per exemple de poesia xinesa, a càrrec d'autors que no saben xinès, i que aparentment, doncs, plagien una traducció prèvia: el nostre sinòleg, lluny d'escandalitzar-se, hi troba una explicació convincent (p. 89), com també en troba fenòmens aparentment inexplicables, com és l'èxit d'alguns autors secundaris, que ell atribueix a «passes de toxicitat imitativa» (p. 98). En alguns casos, cita exemples de «plagi transformador» com el del xinès Xu Bing (p. 101) que, gosaria dir, no només desconeix jo, i que desperten enormes ganes de conèixer-lo.

Ollé repassa també alguns casos d'acusacions de plagi que han arribat a la premsa: *l'Atenas de Pericles* (Planeta, 1993) de Luis Racionero (p. 115) o *Sabor a hiel* (Planeta, 2000) d'Ana Rosa Quintana (cap parentiu amb qui això firma) (p. 125); plagis que sovint destapen la intervenció del *negre* o *ghostwriter*, és a dir l'escriptor invisible que treballa per a un altre. Per a aquests casos, proposa una suggerent teoria que relaciona el plagiador amb l'escriptor invisible, que plagia sabent que l'engany serà descobert: és la seva «venjança fantasmal» contra l'autor que s'endú la fama (i que el malpaga) (p. 124). Coherent, però, amb la seva proposta, considera que alguns plagis són de fet recreacions, com és el cas de *Nifades* (Edicions 62, 1971) de Josep M. Sonntag (p. 130). Un cas diferent és el plagi d'autors inexistents, com són els contistes russos de Francesc Serés (p. 152) o l'Albucàssim de Jordi Cornudella (p. 155); hi afegeixo, pel meu compte,

el Calvus d'Eduard Sanahuja.

Ollé coneix bé el gènere de l'assaig i sap esquivar les trampes tradicionals de la prosa acadèmica. De tota manera, posats a citar *Palimpsestos* de Genette (p. 136), podria treure profit de les categories que aquest investigador proposa i que permeten distingir el plagi de la paròdia o el pastitx. Això podria explicar millor el text amb què tanca el llibre, un pastitx (no plagi) d'«aparell crític d'anotació textual» del poema «La dansa de Sefirot» (p. 158); és, per cert, un treball laboriós que l'ha tingut, imagino, molt entretingut però posat, em sembla, amb calçador. De vegades, Ollé es deixa anar per la indignació i els adjectius es descontrolen: «el plagi literari desfermat, extàtic i lunar» (p. 22) «l'atracament miserable, la submissió mimètica, endormiscada i servil de la còpia literal i mandrosa» (p. 23), «contra les inèrcies i els dictats del mercat, de l'acadèmia, de l'esnobisme, de l'espontaneisme aficionat, del llenguatge adotzenat» (p. 60). També l'entusiasme el du a enumerar autors admirats, cosa que provoca certa dispersió, especialment quan la llista supera els vint noms (p. 100). No estic segur de l'eficàcia d'algunes metàfores: «el malplagi fa pudor de diari humit que embolica un entrepà vell» (p. 78); està plagiant les *Greguerías* de Ramón Gómez de la Serna?

Ja des del títol, Ollé proposa una manera inesperada d'entendre la tradició literària, i la desplega amb arguments convincents, sense perdre mai el to divulgador que exigeix el gènere, reivindicant autors menystinguts i traient profit de plagis certament condemnables però presentats sempre amb bonhomia i una certa compassió per a obres que, al capdavall, només pretenien entretenir-nos... fent una mica de trampa.

[Lluís Quintana Trias](#)

Universitat Autònoma de Barcelona